

ZAPISKI.

SLOVSTVO.

France Bevk: **Pastirčki pri kresu in plesu.** Izdala in založila »Slomškova zveza«. Mladinska knjižnica I. zvezek. Ljubljana, 1920. — Ovitek in vinjete narisal Fr. Kralj.

O ti knjižici so naša poročila povprek molčala, še založništvo ni poskrbelo za reklamo. Vendar ima Bevk svoje ime — ni med zvezdami, a pesnik je. Njegova pesem ne prodira z močjo misli do dna, je bolj harfa, ki ujema glasove in zveni prijetno in sladko v vsaki legi človeške duše. Živ občutek in toplota južne narave sta to blagoglasje duše izlila zlasti v ljubezenskih pesmih, ki so med najlepšimi, kar jih imamo. Dasi pogrešamo osamosvojitve, Dehmlova pesem, bodisi neposredno, bodisi posredno po naši moderni, ni šla brez sledu mimo njega — vendar bi bilo zanj ugodnejše, da bi bil nastopil z drugo kot mladinsko zbirko. Bevk v ti zbirki ni tvoren duh, kar je v mladinski literaturi najtežje: doseči namreč, da bi bila pesem otroška in velika obenem (Ciciban!). Župančič in Sardenko sta pustila močne svetlobne učinke na teh likih, v splošnem pa je Bevk bolj zbral svobodno otroško poezijo kot jo po svoje prepesnil. Pesnik pa je že tisti, mimo katerega ni šla brez sledu vsa otroška domišljija in spomini in vse, kar med otroki živi. Igrivost, svetla nelogičnost mladih možganov, slika poleg slike, vse v posodi golega stavka — to je Bevk mestoma lepo prelil v svojo pesem (Otroci bezajo murčka, Ples, Mrak), s skrbno roko narejal in pazil, da ne bi razdril, kar je otroškega. To je tudi najznačilnejša dobra poteza zbirke, dasi so nekatere stvari šolsko konstruirane (Mati

peče potico, Murček, Vraža je na roki i. dr.), to povsod, kjer zaveje šolsko vzdušje. Nekaj stvari je gol folklorističen material (Kaj so jedli, Se ena o prstih, Štejmol). — Bevkovo knjigo v celoti je pogodil Fr. Kralj z naslovno sliko in vinjetami. Z lahno roko, celo z velikim respektom je odsrl obraze Pastirčkom. Dasi sebe ni prav nikjer zatajil, je vendar zlasti v Divjem možu in Nežka je umrla tudi otrokom dostopen — Jurček na kolenu, ki je najboljši — bo seveda pretežek.

Fr. Koblar.

Ivan Zorec: **Pomenki.** V Ljubljani, 1921. Samozaložba. Natisnila Narodna tiskarna.

Ivan Zorec se je pojavil zadnja leta v »Ljubljanskem Zvonu« in »Domu in svetu« kot plodovit realističen pripovednik. Štef ga je še med dozorevajoče. Kaže precej darovitosti, ni se pa še ob poprečnosti spretnega diletanta poglobil v duha pravega umetniškega stvarjanja. Njegovi »Pomenki«, ki so ponatis sedmih novel, imajo predvsem tehnične hibe. Več ali manj je v vseh teh novelah pogrešati miselno enotnost in umerjenost miljejnega glasu. Psihologično ne sežejo ne enkrat v dno. Hvalna pa je domačnost pristne besede, dasi velikokrat kot taka ni na mestu in moti celotno motivno občutje. Utrudljiva je deloma nabrekla orisnost ob mladostnem naivnosti dihajočem patosu (str. 158). Po tujih vzorcih posneti naturalizmi poltenosti in telesnosti znervožajo, ker so prisiljeno zelje in ne »volja mesa«. Zaradi njih knjiga ni za mlade ljudi. Naslov knjige ni primeren vsebini. Nadejamo se od Zorca, ki je sam želel moje sodbe, zrelejših zbirk kakor pa so »Pomenki«, ki jih je povzročila mladim književnikom obilgatna ambicioznost. Možu,

ki se stoprv predstavlja, rad odpustim malo mladostne nerodnosti.

Dr. I. Pregelj.

Iv. Ev. Šarić: **Salve Regina**. Slihovi u čast Gospi. (1895—1920.) Sarajevo, 1920. Kaptol vrhbosanski.

Isti: **Judita**. Epska pjesma u pet pjevanja. U heksametru. Sarajevo, 1921. Kaptol vrhbosanski.

Prva teh dveh knjižic je posvečena knezu in škofu ljubljanskemu Ant. B. Jegliču. — Nadškof vrhbosanski Šarić je že zdavnaj znan kot človek, ki mu je pesem notranja potreba in iskren izraz njegovega razmerja posebno do Marije. V prvi knjižici so zbrane njegove pesmi v čast Marije; tudi posebej izdana Judita se nahaja v ti zbirki. Po svojem slogu so to po večini lahke, pogosto skoro v poskočnem ritmu pisane pesmice, kjer v ritmu in dikciji pa tudi v preprosto podanem čuvstvu pogosto začutiš sorodnost z narodno poezijo. Ritem romarske pesmi in njena melodija, kakor sem jo slišal svoj čas v bližini priljubljene hrvaške božje poti Marija Bistrica, sta mi nekolikokrat zazvenela v ušesih pri čitanju s tako silo, da sem prepričan, da je hotel pesnik tudi zvedno dati tak značaj svojim pesmim, ker jih ni pisal samo zato, da se poigrava z besedami sebi v uteho, ampak posebnost zato, da z njimi širi ljubezen do Gospe med narodom. — Vsebinsko so te pesmi iskreno zasnovane molitve, par je tudi pripovednih v legendarnem duhu, največja in najgloblje zasnovana pa je epska pesem o Juditi. — Tudi v dikciji posnema Šarić narodno pesem, razen tega molitve in sveto pismo; pogosto kopiči epiteta kakor v litanijah in hvalnicah in hvalnice ter v narodni slog prenesene litanije v čast Marije bi lahko nazvali njegove pesmi in jih obenem že tudi formalno in vsebinsko označili.

Frst.

Milan Begović: **Dunja u kovčegu**. Roman. Naklada St. Kugli. Zagreb, 1921. Naslovni list izradio Ljubo Babić.

Ne poznam Begovića in ne vem, kolik sloves uživa kot pripovednik. Njegova »Dunja u kovčegu« — kar je svobodno prevedel Jos. Schlegel v »Agr. Tagblattu« z »Das Herz im Schatten« — prav gotovo ni

umetnina, je povprečnost listkarja, ki je vrgel v dobi dveh mesecev trideset poglavij stare novelske motivnosti na papir in si dal v »predgovoru«, ki mu ga je napisal mladostni prijatelj Artur Grado, napraviti usiljivo pompozno in v tujstvu termina toneči in bobneči uvod, ki naj bi reklamsko uveril, da je hotel seči Begović v problem. Ta problem, ki mu sicer že neokusni simbolni naslov knjige (prim. še str. 36) ugovarja, naj bi bil znani epski motiv grofa gleichenskega s filozofskim podteoremom jugoslovenstva kot sinteze vzhoda (Dušan) in zapada (Rođena, Kristina). Vsa mizerija epske snovi je motiv ljubavnega razmerja donhuanskega Dušana do dveh deklet, kateri istočasno ljubi, Kristino poroči in potem z omoženo Rođeno (»dunjo«) prešuštvuje. Da je mogla vzrasti siromašna fabula v nekak dramatski pogon in razvojni tek, je nakazal Begović še motiv iz Shakespearjevega »Romea« (Radišičevo in Mandušičevo družino); zavedno sicer (str. 89, 97), pa nerodno kot začetnik. Dopisovanje med Dušanom in Rođeno, ki je neokusno staro in netipično, bi človek s pridom prepisal v ljubavni spisovnik za poluizlikano dečad in dekelstvo. Močno je pač le zadnje poglavje, ki sicer diši po že obrabljeni efektnosti drugod. Osebe so literarno medle, stare epigonske epizodalne lutke brez duše in krvi, brez jedrovitega govora, celo tehnično nepotrebne, kakor navlaka v mladinstvu nezdozorelih poskusnikov. Jezik je neužitno izkvašen z besedami poprečne naše vsakdanjosti, tujke iz kluba in kavarne, vse strašno »konvencionalno«. Lokalnosti ni Begović prav nič impresivno zadel, če izvzamem par krajevnih imen in par malomestnih dalmatinskih idiotizmov. Hladni razumarski materializem veje iz knjige. Brez predikatne vezi so številni stavki, kar je smešno posnemanje nemškega in francoskega impresionalnega sloga in v hrvaščini menda prav tako neslovansko kot v slovenščini. Raztrgani fiskovni stavek je pač tudi že star in poceni surogat za izvirnost, nič manj kot nočna navedba iz Griega, op. 46. II., str. 195. Delo literarno-veščega človeka ne bo zadovoljilo. Malemu obzorju našega malega meščanstva in